

Utbildningsinspektion i Västanbyns skola, förskoleklass och grundskola årskurs 1–5

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Sandvikens kommun och besökt Västanbyns skola den 29-30 maj 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Västanbyns skola, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

I Västanbyns skola intervjuades rektorn, representanter för elever, vårdnadshavare och personal. Inspektörerna besökte även verksamheten i förskoleklasserna och lektioner i årskurs 1–5. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för bedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Västanbyns skola	Antal elever
Förskoleklass	33
Grundskola	176

Källa: Skolans uppgifter

Västanbyns skola är belägen i Sandviken. Skolan ligger sedan länge i ett villaområde i naturnära omgivning vid Högbo bruk. Skolan har byggts ut i flera omgångar och från att tidigare ha varit en skola för årskurs 1–3 omfattar den idag elever från förskoleklass till årskurs 5. Eleverna kommer mestadels från närliggande villaområde. Västanbyns skola har samlad skoldag med integrerad fritidshemsverksamhet. Kommunens ansvarstagande för skolbarnomsorgen beskrivs i särskild rapport.

Skolan leds av en rektor och i ledningsgruppen ingår även fyra arbetslagsledare.

Skolan är organiserad i sex arbetslag, två förskoleklasser– årskurs 1, två årskurs 2–3 samt två årskurs 4–5.

Eleverna fortsätter som regel sin grundskoleutbildning i Murgårdsskolan. Västanbyns skola deltar i den nationella försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan.

Helhetsbedömning

Inspektionen visar att Västanbyns skola har goda yttre förutsättningar för att främja elevernas utveckling och lärande. Skolan förfogar över utbildad personal med lång erfarenhet och skolans lokaler är i huvudsak funktionella.

Västanbyns skola bedriver en verksamhet som i flera delar är i enlighet med de nationella målen. Inspektörerna har dock uppmärksammat ett antal områden som åtgärdas alternativt förbättras. Den dominerande bilden är att skolan överlag utgör en god studiemiljö inriktad på lärande och utveckling och där eleverna trivs och känner sig trygga, vilket troligen kan härledas till ett i huvudsak gott värdegrundsbete.

Västanbyns skola kännetecknas av väl fungerande integrerade arbetslag där olika yrkesgrupper ingår såsom lärare, förskollärare och fritidspedagoger. De planerar och utför arbetet tillsammans och skola-förskola-fritidshem integreras under den samlade skoldagen.

Undervisningen präglas av att våga pröva nya arbetssätt och metoder. Resultaten på de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik är höga och ligger över kommungenomsnittet. Skolan måste dock genomföra systematiska kunskapsuppföljningar i årskurs 5 i alla ämnen på skolnivå, istället för som för närvarande endast i svenska, engelska och matematik. Resultat på skolövergripande nivå i alla ämnen är grunden för en utvärdering och förbättring av verksamheten i stort. Dessutom måste skolan tillse att elever som är i behov av svenska som andraspråk får det vilket inte är fallet nu. Elevens val ges inte heller i enlighet med grundskoleförordningens krav.

Många elever är medvetna om målen för utbildningen och de ges överlag möjligheter att vara delaktiga i sin egen kunskapsutveckling. Skolan bör dock säkerställa hur elevernas möjligheter att utöva inflytande över det egna lärandet ökar i takt med stigande ålder och mognad. Eleverna ges goda möjligheter att påverka skolövergripande frågor genom exempelvis klassråd och elevråd.

Det pedagogiska ledarskapet bör utvecklas liksom rektors ansvar för resultatuppföljning på skolövergripande nivå. Det gäller såväl elevernas kunskapsresultat som

resultatet av arbetet med målen att sträva mot i läroplanen och kursplanerna. Kvalitetsarbetet bör utvecklas så att det på ett funktionellt sätt bidrar till att säkerställa att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Elevernars kunskapsutveckling följs inte upp och utvärderas på ett systematiskt sätt i samtliga ämnen (avsnitt 2.7 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 1 och 2.8 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94.)
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3, 3 a och 4 §§ om kvalitetsredovisningen inom skolväsendet m.m.).
- Skolan upprättar inte individuella utvecklingsplaner för alla elever (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Elevens val ges inte i enlighet med förordningen (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).
- Svenska som andraspråk anordnas inte i enlighet med förordningen (2 kap. 15-16 §§ grundskoleförordningen).
- Skolan saknar en lokal arbetsplan (2 kap. 23 § grundskoleförordningen).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Utvecklingssamtalen bör förbättras och tydligare omfatta samtliga ämnen.
- Målen att sträva mot som anges i läroplanen bör i högre grad prägla undervisningen och de olika kunskapsformerna bör ges ökat utrymme.
- Elevernars möjlighet till inflytande över arbetssätt och arbetsformer bör förbättras.
- Åtgärdsprogrammen bör utvecklas.
- Rektorn bör tydliggöra det pedagogiska ledarskapet.
- Skolans kvalitetsarbete bör förbättras.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell. Nationella ämnesprov för årskurs 5. Tabellen anger andelen elever (%) som enligt skolans bedömning uppnått målen i ämnesproven i Västanbyns skola. Dessutom anges andel elever som bedömts uppnått målen totalt i kommunen.

	Västanbyns skola		Sandvikens kommun	
Ämne	År 2006	År 2007	År 2006	År 2007
Svenska	93	95	87	83
Engelska	90	90	85	85
Matematik	95	87	82	82

Källa: Skolans och kommunens egna uppgifter.

Kommentar:

I läroplanen anges att skolan har ansvar för att eleverna inhämtar nödvändiga kunskaper i enlighet med målen i läroplanen och de nationella kursplanerna.

Västanbyns skolas redovisning av resultaten från de nationella ämnesproven i årskurs 5 år 2007 (se ovanstående tabell) visar att mellan 87 och 95 procent av eleverna uppnådde målen för proven, vilket är högre än snittet i Sandvikens kommun. I ämnet matematik visar provresultaten på en viss försämring mellan år 2006 och år

2007. Det bör dock noteras att underlaget är litet varför varje individ genererar fyra-fem procentenheter. Det saknas en redovisning på skolnivå avseende resultaten i samtliga ämnen för årskurs 5. Se vidare under bedömningsområdet Rektors ansvar.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna fortlöpande följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,
- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om en framåtsyftande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

Bedömning av området Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer sammantaget att granskningsområdet Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat är av mindre god kvalitet främst utifrån att uppföljningar inte alltid görs i förhållande till de nationella målen i alla ämnen i årskurs 5 utan främst i ämnena svenska, engelska och matematik. Likaså har alla elever inte en individuell utvecklingsplan.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Uppföljning av alla ämnen

Enligt läroplanen ska läraren allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling utifrån läroplanens och kursplanernas mål. Läraren ska muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. Detta uppdrag omfattar skolans alla ämnen. I Västanbyns skola följer lärarna upp elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kursplanernas mål, dock främst i svenska, engelska och matematik. Lärarna följer dock inte systematiskt upp elevernas kunskapsutveckling i övriga ämnen. Elever, föräldrar samt rektorn saknar därmed information om hur eleverna utvecklas i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen.

Inspektörerna bedömer att lärarna på ett mer systematiskt sätt måste följa upp och utvärdera varje elevs kunskapsutveckling i alla ämnen utifrån läroplanen och kursplanerna.

Utvecklingssamtal

Enligt grundskoleförordningen ska läraren fortlöpande informera eleven och elevens vårdnadshavare om eleven skolgång. Minst en gång per termin ska utvecklingssamtal genomföras avseende om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling kan stödjas. Utvecklingssamtal genomförs minst en gång per termin. Lärarna informerar eleven och vårdnadshavare om elevens skolsituation samt hur den kunskapsmässiga och sociala utvecklingen kan främjas. Vid samtalen är det dock främst fokus på ämnena svenska, engelska och matematik. Detta bekräftas också av föräldrarna som tillsammans med eleverna beskriver att informationen ofta är lärarberoende huruvida övriga ämnen redovisas. Inspektörerna bedömer att utvecklingssamtalen bör förbättras och tydligare omfatta samtliga ämnen.

Individuell utvecklingsplan

I grundskoleförordningen ställs krav på att en framåtsyftande individuell utvecklingsplan (IUP) ska upprättas för varje elev vid utvecklingssamtalet. Läraren ska i planen skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Se vidare i Skolverkets allmänna råd för individuella utvecklingsplaner (SKOLFS 2006:10).

Inspektörerna har tagit del av exempel på individuella utvecklingsplaner från Västanbyns skola. Det saknas dock IUP för elever i vissa årskurser, vilket måste åtgärdas. Enligt rektor är arbetet med individuella utvecklingsplaner ett påbörjat utvecklingsarbete då dessa från och med hösten 2008 ska finnas i digital form i alla ämnen inom rektorsområdet.

Inspektörerna bedömer att rektorn måste tillse att alla elever har en egen individuell utvecklingsplan i enlighet med förordningens krav så att de blir tydliga redskap i elevernas lärande.

1.3 Bedömning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling,
- om lärarna vid bedömning utgår från de nationella målen i kursplanerna

Bedömning av området Bedömning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området Bedömning huvudsakligen är av god kvalitet.

Lärarna och rektorn i Västanbyns skola uttrycker att kontinuerliga diskussioner om

mål och bedömningar pågår i alla arbetslag på skolan med utgångspunkt från de nationella målen i kursplanerna. Resultaten från de nationella ämnesproven i årskurs 5 uppges vara ett viktigt stöd i arbetet med att göra likvärdiga bedömningar av elevernas kunskapsutveckling. Se vidare i avsnitt 1.3 avseende uppföljning av resultaten i alla ämnen.

Lärarna deltar i olika ämnesnätverk inom kommunen vilket ger bra möjligheter att diskutera olika undervisningsmetoder och hur man ska bedöma elevernas kunskaper. Vidare används bland annat Läsutvecklingsschema (LUS) för att bedöma elevernas kunskapsutveckling i ämnet svenska.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,
- om arbetet i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området genomförande av utbildningen som helhet är av god kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning som främst grundar sig på att skolans organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer och att undervisningen är saklig och allsidig. Förskoleklassernas verksamhet stimulerar barnens utveckling och förbereder dem för fortsatt skolgång. Exempel på detta är hur personalen arbetar med språklig och matematisk förmåga samt att barnen ges utrymme för allsidig utveckling genom lek och skapande.

Västanbyns skola har väl fungerade integrerade arbetslag där olika yrkesgrupper ingår såsom lärare, förskollärare och fritidspedagoger. De planerar och utför arbetet tillsammans och skola-förskola-fritidshem integreras under den samlade skoldagen, vilket för eleverna medför att de får en sammanhållen dag, utan tydliga gränser mellan de olika verksamheterna.

Västanbyns skola använder olika arbetssätt och arbetsformer i undervisningen. Det finns en anda av att våga pröva nya metoder. Exempel på detta är att skolan i förskoleklasserna – årskurs 1 använder sig av en läsinlärningspedagogik som innebär att eleven lär sig läsa genom att skriva och som redskap används datorn. Enligt lärarna ser de en tydlig utveckling av elevernas skrivna texter.

Västanbyns skola har klassråd och elevråd där eleverna ges möjlighet till inflytande över skolans verksamhet som helhet och där de får kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Inom nedanstående områden bedömer dock inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Strävansmål

I läroplanen och de nationella kursplanerna anges mål att sträva mot och därmed inriktningen på kvaliteten i undervisningen. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för undervisningen. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i olika former; fakta, färdigheter, förståelse och förtrogenhet. Eleverna ska lära sig diskutera, argumentera och använda sina kunskaper som redskap för att pröva antaganden och lösa problem samt reflektera över erfarenheter och kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden. Inspektionen visar genom intervjuer av elever och lärare samt lektionsbesök att eleverna överlag ges goda möjligheter att utveckla de kunskapskvaliteter som anges ovan, även om vissa skillnader mellan lärare och ämnen framkommer. Skillnaderna kan möjligen förklaras med att målen att sträva mot inte diskuteras på samma skölvägräpande sätt som de nationella målen att uppnå.

Inspektörerna bedömer därför att målen att sträva mot som anges i läroplanen i högre grad bör präglade undervisningen i Västanbyns skola och att de olika kunskapsformerna bör ges ökat utrymme.

Elevinflytande

Läroplanen klargör att de demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktiga ska omfatta alla elever i skolan. I Sandvikens kommun har nämnden lyft fram elevinflytande som ett prioriterat område. Kommun genomför även årligen enkäter där alla elever i årskurs 3, 5 och 9 får besvara frågor angående i vilken utsträckning de anser att de har inflytande. I skolans kvalitetsredovisning finns sammanställningar av resultaten på dessa enkäter. Dessa visar på låga resultat i årskurs 3 och 5 vad gäller elevernas möjligheter att påverka hur (arbetsformer) och vad (innehåll) de ska arbeta med i skolan. Enligt lärarnas analys av resultaten så har eleverna inte förstått innebörden av frågorna fullt ut och därför svarat som de har gjort. Vid intervjuer med elever och lärare framkommer dock att eleverna har ett visst inflytande via val av redovisningssätt, val av område inom ett visst tema samt via egen planering inom ämnena svenska, engelska och matematik i årskurs 4–5.

Inspektörerna bedömer sammantaget att elevernas möjlighet till inflytande över arbetssätt och arbetsformer bör förbättras.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid utarbetas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att granskningsområdet Anpassning av verksamheten till elevernas behov är av god kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning som främst grundar sig på att undervisningen i Västanbyns skola överlag anpassas till varje elevs behov och förutsättningar. Observationer och intervjuer visar att läromedel, arbetsuppgifter och arbetssätt varierar liksom den tid elever behöver för att lösa arbetsuppgifter. Vidare erbjuds såväl muntliga som skriftliga prov. Skolan har väl utarbetade rutiner för att upptäcka elever i behov av särskilt stöd och stödet ges på olika vis utifrån elevernas behov, bland annat med hjälp av två speciallärare som arbetar både i och utanför klassrummet.

Inom nedanstående område bedömer dock inspektörerna att verksamheten behöver förbättras.

Åtgärdsprogram

Enligt skollagen och grundskoleförordningen ska särskilt stöd ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. Om det framkommer att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder ska rektorn se till att behovet utreds och att ett åtgärdsprogram upprättas såvida utredningen visar att eleven är i behov av särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka elevens behov är, hur behoven ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Inspektörerna har tagit del av exempel på åtgärdsprogram vid Västanbyns skola och de motsvarar i många avseenden förordningens krav. Inspektörerna bedömer dock att skolan bör förbättra åtgärdsprogrammen genom att tydligare beskriva elevernas behov samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Se vidare Skolverkets allmänna råd om åtgärdsprogram (SKOLFS 2008:25).

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal, elever och företrädare för elevernas vårdnadshavare,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer och värden i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer sammantaget att granskningsområdet Normer och värden i studiemiljö och samvaro är av god kvalitet främst utifrån skolans aktiva värdegrundsarbete. Värdegrundsfrågor integreras i den ordinarie undervisningen. Skolan har utvecklat ett system med elever som är kamratstödjare. Intervjuer med elever och lärare pekar på att kamratstödjarnas arbete är en betydelsefull del av skolans värdegrundsarbete. Skolan stämmer regelbundet av och följer upp trygghet, trivsel och eventuella kränkningar genom skolans egen enkät "Skoltempen". Lektioner och raster präglas överlag av en trivsam stämning och god arbetsro för eleverna. Skolan har ordningsregler som är framtagna tillsammans med elever och som är kända och efterföljs av de flesta på skolan. Vid eventuella kränkningar och konflikter vidtar skolan omedelbara åtgärder. Vid intervjuer framkommer att både elever, personal och föräldrar är överens om att Västanbyns skola är en skola med en trygg miljö för eleverna. Inspektörerna bedömer att det vid inspektionsbesöket var ett trivsamt och gott klimat.

Inom följande område bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls:

Likabehandlingsplan

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska det finnas en likabehandlingsplan för varje verksamhet. Enligt

en särskild förordning omfattar skyldigheten också att denna plan ska arbetas fram, följas upp och ses över under medverkan av elever. Västanbyns skolas likabehandlingsplan, som inspektörerna tagit del av, innehåller bland annat en ansvarsfördelning mellan rektor och annan skolpersonal, en beskrivning av skolans förebyggande arbete mot diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling samt en handlingsplan vid kränkande behandling. Planen innehåller också rutiner kring uppföljning och utvärdering. Elever har varit delaktiga via elevrådet. Resultatet av kartläggningen av den egna verksamhetens behov bör dock tydligare framgå i planen. Inspektörerna vill särskilt påtala att planen bör benämnas likabehandlingsplan.

Sandvikens kommun har inte på ett tydligt sätt överlämnat ansvaret åt rektorerna i kommunen att upprätta likabehandlingsplaner varför avsaknad av likabehandlingsplaner eller bristande sådana inte bedöms i de enskilda skolrapporterna, utan en samlad bedömning av kommunens likabehandlingsplaner återfinns i den övergripande kommunrapporten. Se vidare i Skolverkets allmänna råd för arbetet med att främja likabehandling (SKOLFS 2006:7).

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,
- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Bedömning av området Tillgång till likvärdig utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att granskningsområdet Tillgång till likvärdig utbildning sammantaget håller god kvalitet. Verksamheten genomförs i enlighet med författningarnas krav när det gäller omfattningen av verksamheten i förskoleklassen, tillgång till modersmålsundervisning samt huruvida undervisningen är avgiftsfri. Inom nedanstående område bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Svenska som andraspråk

Enligt grundskoleförordningen ska svenska som andraspråk anordnas för de elever som behöver det. Svenska som andraspråk är ett eget ämne med egen kursplan och ska vid behov anordnas istället för undervisning i svenska. Rektorn är den som beslutar om undervisning i svenska som andraspråk ska anordnas för en elev. Rektorn uppger att det vid Västanbyns skola finns behov av undervisning i svenska som andraspråk. Trots detta har sådan undervisning inte anordnats, vilket måste åtgärdas.

Elevers val

Enligt grundskoleförordningen ska eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevers val. Undervisningen ska syfta till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. Elevers val erbjuds dock inte i årskurs 1–5 i Västanbyns skola. Enligt rektor är dock arbetet med att införa elevers val påbörjat och kommer att starta höstterminen 2008. Inspektörerna bedömer att elevers val måste erbjudas i enlighet med förordningens krav.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling**Inom detta bedömningsområde har granskats:**

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utbildning och kompetensutveckling:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer sammantaget att området Personalens utbildning och kompetensutveckling är av god kvalitet. Rektorn har pedagogisk utbildning och flerårig

skolledararerfarenhet och har även genomgått den statliga rektorsutbildningen. Enligt rektorn har också alla lärare utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Personalen får sin kompetensutveckling utifrån skolans behov, både genom individuella och skolgemensamma satsningar.

3.3 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.
- om lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området rektors ansvar är av mindre god kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning som främst grundar sig på brister i uppföljning och utvärdering vilket innebär att rektorn saknar en samlad bild av elevernas kunskapsutveckling och därmed hur skolan lyckas utföra sitt uppdrag.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Rektor som pedagogisk ledare

I läroplanen anges att rektorn som pedagogisk ledare och chef för skolans personal övergripande är ansvarig för att verksamheten utvecklas i enlighet med gällande mål och riktlinjer. Vidare anges i skollagen att rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan och särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Bland annat måste rektorn försäkra sig om att läroplanens mål att sträva mot genomsyrar undervisningen. Inspektionen visar att mål att sträva mot i högre grad bör prägla undervisningen. Rektorn driver det pedagogiska arbetet till relativt stor del i samarbete med arbetslagsledarna. Inspektörerna bedömer därför att det pedagogiskt ledarskap kan tydliggöras ytterligare.

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat

Kursplanernas mål att uppnå anger den kunskapsnivå som alla elever minst ska

uppnå efter det femte skolåret i samtliga ämnen. Enligt läroplanen har rektorn ansvaret för skolans resultat och för att dessa följs upp och utvärderas i relation till de nationella målen. Det är således nödvändigt att en samlad bild finns av elevernas resultat på skolnivå. Utöver resultaten från de nationella ämnesproven i årskurs 5 kan rektorn inte redogöra för hur stor andel av eleverna som uppnår målen i årskurs 5 i kursplanernas samtliga ämnen, vilket försvårar en analys av hur väl skolan lyckas med sitt kunskapsuppdrag. Inspektörerna bedömer därför att Västanbyns skola måste följa upp och utvärdera kunskapsresultaten på skolövergripande nivå i samtliga ämnen i årskurs 5 i förhållande till de nationella målen.

I rektorns ansvar ingår också att följa upp och utvärdera mål att sträva mot som anger inriktningen på kvaliteten i undervisningen. På skolövergripande nivå sker inte någon sådan systematisk uppföljning och utvärdering, vilket tidigare nämnts. Inspektörerna bedömer att rektorn bör säkerställa att mål att sträva mot följs upp och utvärderas.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer sammantaget att området Kvalitetsarbete har mindre god kvalitet. Kvalitetsredovisning finns och innehåller uppföljning av vissa lokala mål inom bland annat områdena normer och värden men måste förändras till sitt innehåll och mer kopplas till ett nationellt perspektiv. Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Lokal arbetsplan

I grundskoleförordningen anges att det för genomförandet av de fastställda målen för utbildningen för varje skola ska finnas en arbetsplan. För genomförandet av de fastställda målen för utbildningen ska det finnas en arbetsplan. Planen som ska utarbetas under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare, beslutas av rektorn. Arbetsplanen ska kontinuerligt följas upp och utvärderas.

Vid Västanbyns skola bildar respektive arbetslags arbetsplaner samt olika lokala

måldokument skolans arbetsplan. Av dessa dokument framgår hur skolan och dess arbetslag ska arbeta för genomförandet av de nationellt fastställda målen. Inspektörerna bedömer att skolans dokumentation i form av lokala måldokument m.m. inte uppfyller förordningens krav på arbetsplan.

Systematiskt kvalitetsarbete

Kommunen har enligt författningarna ansvar för att skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot nationella mål och riktlinjer. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan ska utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas.

Rektorn och skolans personal uppger att skolan genomför utvecklingsinsatser i olika sammanhang. Skolan bör dock bättre och mer systematiskt följa upp och utvärdera sin verksamhet och även vidta åtgärder som har ett tydligt samband med dessa utvärderingar för en ökad måluppfyllelse. Dessa bör också i högre grad kopplas till de nationella målen. Inspektörerna bedömer sammantaget att skolan bör förbättra sitt kvalitetsarbete avseende regelbunden uppföljning och utvärdering av resultat om hur de nationella målen för utbildningen nås.

Kvalitetsredovisning

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola, förskola och fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Arbetet med kvalitetsredovisningen syftar också till att ge information om hur väl verksamheten lyckas med sitt uppdrag. I förordningen ställs krav på elevers och personals medverkan i arbetet med kvalitetsredovisningen. Även elevers vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta. Det ställs också krav på att uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan ska redovisas i kvalitetsredovisningen.

Västanbyns skolas kvalitetsredovisning innehåller en del redovisningar av skolans måluppfyllelse samt resultat och förslag till förbättringsåtgärder. Till stor del innehåller den dock enbart beskrivning av den verksamhet som pågår i skolan. Redovisning av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella kursplanernas mål i årskurs 5 innehåller inte fler ämnen än i svenska, engelska och matematik. Varken elever eller föräldrar har heller getts möjlighet att delta i framtagandet. Av kvalitetsredovisningen anges inte heller uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan

Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningen inte uppfyller förordningens krav, vilket måste åtgärdas.

2008-09-12 Stockholm

Anki Näckstam

Anna Kjellberg